

P. S. SCIENCE & H. D. PATEL ARTS COLLEGE, KADI

Internal Examination

B.A. Semester - II

[Mark : 40

28-3-2016]

Sanskrit : EO-106

[8-30 to 10-00

भर्तृहरिविरचितम् - नीतिशतकम् ।

1. [A] नीचेनाभांथी कोर्धपरा प्रथ श्लोकोनुं भाषान्तर करो.

9

- (1) शिरः शार्वं स्वर्गात्पतनि शिरसस्तत्क्षितिधरं
महीध्रादुत्तुङ्गादवनिमवनेश्चापि जलधिम् ।
अधोडधो गङ्गेयं पदमुपगता स्तोकमथवा
विवेकभ्रष्टानां भवति विनिपातः शतमुखः ॥
- (2) जातिर्यातु रसातलं गुणगणस्तस्याप्यधो गच्छतु
शीलं शैलतटात्यपतत्वभिजनः संदह्यतां वहिना ।
शौर्यं वैरिणि वज्रमाशु नियतत्वर्थाऽस्तु नः केवलं ।
येनैकेन विना गुणास्तुणलवप्रायाः समस्ता इमे ॥
- (3) यस्यास्ति वित्तं स नरः कुलीनः
स पण्डितः स श्रुतवान्गुणज्ञः ।
स एव वक्ता स च दर्शनीयः
स गुणाः काञ्चनमाश्रयन्ते ॥
- (4) विद्यानाम नरस्य रुपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तं धनं
विद्याभोगकरी यशः सुखकरी विद्या गुरुणां गुरुः ।
विद्या बन्धुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं
विद्या राजसु पुजिता न तु धनं विद्याविहिनः पशुः ॥
- (5) मौनान्मूकः प्रवचनपटुर्धातुलो जल्पको वा
धृष्टः पार्श्वे भवति च वसन्दूरतोऽप्यप्रगल्भः ।
क्षान्त्या भीरुर्यदि न सहते प्रायशो नाभिजातः
सेवा धर्म परम गहनो योगिनामप्यगम्यः ॥

[P.T.O.]

(1)

[B] નીચેનામાંથી ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો.

5

- (1) ન તુ પ્રતિનિવિષ્ટમુર્ખજન ચિત્ મારાધયેત ।
- (2) ક્ષીયન્તે ખલુ ભૂષણાનિ સતતં વાગભૂષણં ભૂષણમ્ ।
- (3) છાયેવ મૈત્રી ખલુસજ્જનાનામ્ ।
- (4) જ્ઞાનલવદુર્વિદગ્ધં બ્રહ્માપિ નરં ન રજ્જયતિ ।

2. ભર્તૃહરિની કૃતિઓ વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

અથવા

14

2. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

- (1) ભર્તૃહરિનું જીવન
- (2) દુર્જનનિદા
- (3) વિદ્યાપ્રશંસા
- (4) મુર્ખજન ઉપહાસ

3. નીચેનામાંથી ગમે તે છ પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં જવાબ આપો.

12

- (1) નીતિશતકમાં કેટલા શ્લોકો આવેલા છે ?
- (2) કવિ ભર્તૃહરિ વિષયક કોઈ એક દંતકથા લખો.
- (3) મુક્તક એટલે શું ?
- (4) નીતિશતકના રચયિતા કોણ છે ?
- (5) વિદ્યા કેવું ધન છે ?
- (6) સત્સંગતિ શું કરે છે ?
- (7) કવિ ભર્તૃહરિએ નીતિશતકના મંગળ શ્લોકમાં કોને નમસ્કાર કર્યા છે ?
- (8) રાજ્યાશ્રય મેળવનાર વ્યક્તિમાં કયા છ ગુણો હોવા જોઈએ ?